

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐาน การท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอнопิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Potentiality Development Approach on Community-Based Tourism Standard in Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province

¹พรศิลป์ บัวงาม (Pornsir Buangam)

²อุทุมพร ศรีโยม (Utumporn Sriyom)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

(Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University)

Email: pornsin_bua@nstru.ac.th

Received March 27, 2021; **Revised** May 18, 2021; **Accepted** July 15, 2021

Abstract

This research aimed to study of the potentiality development approach on 5 community-based tourism standards in Nopphitam district, Nakhon Si Thammarat province. This study was a qualitative research based on focus group and unstructured in-depth interview. The key informants were a member of community-based tourism groups in Nopphitam district into 5 groups as follows: 1) Baan Na-ngae group, 2) Agrotourism group community enterprise, 3) Kumtanui learning center, 4) conservation Klay upstream group, and 5) whitewater rafting and hot spring group. There were 15 interviewees. The sample was selected using purposive sampling, checked for validity and reliability by triangulation technique and the data were analyzed by content analysis. The research result showed that the potentiality development approach on 5 community-based tourism standards as follows: 1) community-based tourism management: promote participation, and promoting a bookkeeping; 2) economic management: social and quality of life, promote skills and knowledge and develop quality community product to improve quality of life; 3) cultural heritage conservation and promotion: management of cultural heritage, meaningful communicator in the community, and improve management of cultural heritage for 5CM-MODEL; 4) sustainable environmental and natural resource management: infrastructure improves, awareness on the importance of natural resource of tourism; and 5) quality of community-based tourism services: development of facilities,

training to community and entrepreneur and warning danger sign or officers are stationed in risk areas.

Keywords: Development; Potentials of community-based tourism; Community Based Tourism Standard; Nopphitam District; Nakhon Si Thammarat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการจัดสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอนบพิตำ จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มบ้านนาแยะ 2) กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสาน 3) กลุ่มศูนย์การเรียนรู้คัมตาทนุ่ย 4) กลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำกลาย และ 5) กลุ่มล่องแก่งบ่อน้ำร้อน จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอนบพิตำ ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ส่งเสริมการทำบัญชี 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี คือ ควรส่งเสริมความรู้ ทักษะในการสร้างอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพ เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน คือ จัดการข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมชุมชน พัฒนากลือความหมายท้องถิ่น และยกระดับการจัดการทุนทางวัฒนธรรมตามรูปแบบ 5CM-MODEL 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน คือ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างความตระหนักรู้ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติผ่านการท่องเที่ยว และ 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก อบรมให้ความรู้แก่ชุมชน ผู้ประกอบการ และการรักษาความปลอดภัยด้วยการทำป้ายสัญลักษณ์สื่อความหมาย หรือมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำจุดที่เสี่ยงอันตราย

คำสำคัญ: การพัฒนา; ศักยภาพการท่องเที่ยว; มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน; อำเภอนบพิตำ; นครศรีธรรมราช

บทนำ

อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลนบพิตำ ตำบลกรุงชิง ตำบลกะหรอ และตำบลนาแหร ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาค้อ มีสภาพพื้นที่เป็นเทือกเขาและป่าดิบชื้น มีพืชพันธุ์และสัตว์หายากหลากหลายชนิด โดยเฉพาะนกซึ่งมีสายพันธุ์หายากทำให้มีนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการส่องนกเข้ามาเที่ยวและสัมผัสความสวยงามของนกที่หาได้ยาก จึงนับได้ว่าเป็นสวรรค์ของนักดูนกเมืองไทย และด้วยสภาพภูมิศาสตร์ที่โอบล้อมด้วยธรรมชาติ ภูเขาและน้ำตก จึงทำให้พื้นที่อำเภอนบพิตำ เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมเป็นลำดับต้น ๆ ของจังหวัด โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำตกกรุงชิง เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามและถูกคัดเลือกให้นำมาเป็นสัญลักษณ์บนธนบัตรใบละ 1,000 บาท จุดชมวิวเขาเหล็ก

ถ้าหงส์ ป่าประ ค่ายคอมมิวนิสต์ บ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น (Nakhon Si Thammarat Provincial Office of Tourism and Sports, 2018) ซึ่งจากแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอนบพิตำ มีแนวโน้มของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น แต่ในพื้นที่ยังขาดการจัดการ โดยการจัดการส่วนใหญ่เป็นการจัดการโดยกลุ่มชุมชนในพื้นที่ดูแลบริหารจัดการภายในกลุ่มกันเอง

ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความยั่งยืน และก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดกับชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภายใต้โครงการวิจัยท้าทายไทย กลุ่มนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (ปีที่ 2) (Nakaray *et al.*, 2019) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มชุมชนในพื้นที่ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีทั้งหมด 5 กลุ่ม คือ กลุ่มบ้านนาแยะ กลุ่มวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสาน กลุ่มศูนย์การเรียนรู้คุ่มตาหุ่ย กลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำกาลาย และกลุ่มล่องแก่งบ่อน้ำร้อน เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอนบพิตำ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกตัวแทนตำบลละ 1 กลุ่มการท่องเที่ยว โดยใช้กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการสร้างเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวม 5 กลุ่มการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยให้ผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยวเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกในกลุ่ม ๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 15 คน ร่วมกันสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อร่วมหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พื้นที่วิจัย คือ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลา 1 ปี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว

Wongbuangam & Poolsawat (2013) กล่าวว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และการประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาด้านลักษณะทาง

กายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและการจัดการ ซึ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Swangkong & Pasunon, 2016) ประกอบด้วย

1) ปัจจัยจูงใจหลักการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายด้าน ซึ่งปัจจัยจูงใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจูงใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจูงใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจูงใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคม ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

ศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว (Jungprawate, 2017) ทางด้านการจัดการระบบจราจรให้มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีที่นั่งพักผ่อนเพียงพอ มีมาตรการรักษาความปลอดภัย และมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพิ่มทักษะความรู้ให้กับคนในชุมชน ด้านมัคคุเทศก์และด้านภาษา

Wongbuangam & Poolsawat (2013) ให้ความหมายศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอ ที่จะดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ และการประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาด้านลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและการจัดการ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสนทนากลุ่มกับชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย (CBT Thailand) (Committee of National Tourism Policy, 2016) คือ ตัวชี้วัดการประเมินองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเป็นหลักที่คำนึงความยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 9 เป้าประสงค์ 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 4 เป้าประสงค์ 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 3 เป้าประสงค์ 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 5 เป้าประสงค์ และ 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 8 เป้าประสงค์ ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการประเมินชุมชนมีจุดแข็ง จุดอ่อนในประเด็นใด เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นเครื่องมือในการวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Committee of National Tourism Policy, 2016) ให้ความหมายการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า การท่องเที่ยวทางเลือกที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐาน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีหลักการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบด้วย 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกย่องคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น และ 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) (Committee of National Tourism Policy, 2016) หมายถึงการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยมีแนวคิดที่ว่าทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกัน ซึ่งชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมและกำหนดทิศทางในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การวางแผนดำเนินงาน การบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นโดยมุ่งให้เกิดความรัก ห่วงแหนมต่อทรัพยากรของตนเอง (Tancharoen, 2017) การร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Prasitbureerak, 2015) สามารถบริหารจัดการ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ส่งเสริมเศรษฐกิจยกระดับคุณภาพชีวิตและขีดความสามารถของคนในชุมชน เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) ระดมความคิดเห็นในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้กรอบแนวคิดตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และ 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus group)
2. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยนำผลการสังเกต ผลการสัมภาษณ์ที่บันทึกการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การพรรณนาความโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาจัดกลุ่มลดทอนข้อมูล โดยนำผลการแสดงความคิดเห็น ระดมความคิดมาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำผลมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน เพื่อผลักดันและพัฒนาให้กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถยกระดับการบริหารจัดการ การบริการ และรองรับนักท่องเที่ยวได้ มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ พบว่า โดยภาพรวมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน 3 ลำดับ คือ 1) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ระบบบัญชี การเงินที่มีประสิทธิภาพ และ 3) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อนำผลการประเมินศักยภาพมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์ พบว่าแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของทั้ง 5 กลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่าง เสนอแนะให้กลุ่มการท่องเที่ยวได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.2 ส่งเสริมการทำบัญชี การเงินที่มีประสิทธิภาพให้กับกลุ่ม

1.3 ส่งเสริมกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ

1.4 จัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากแหล่งทุนอื่น ๆ ในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยว หรือขอการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน ผู้มีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำมาเป็นทุนสนับสนุนการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น ปัจจัยพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค

1.5 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีนักทราเวลเลอร์ที่มีประสบการณ์และประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน และสามารถส่งผ่านข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาเยี่ยมชมสินค้าและบริการจากกลุ่มได้ จะทำให้กลุ่มมีความมั่นคงและมีศักยภาพมากขึ้น

1.6 สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

1.7 การจัดนิทรรศการ การจัดงานประเพณีและการจัดกิจกรรมพิเศษในลักษณะการร่วมกันเป็นเจ้าภาพทั้งอำเภอเพื่อสร้างการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมและหลากหลายแก่นักท่องเที่ยว

18 การจัดตั้งศูนย์บริการและให้ข้อมูลการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยว ในระดับตำบล และระดับอำเภอ โดยมีการประสานงานกัน และมีข้อมูลชุดเดียวกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ และสามารถส่งต่อข้อมูลที่นำเชื่อถือแก่นักท่องเที่ยวรายต่อไปได้

2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีประเด็นที่ควรพัฒนา คือ การจัดสรรรายได้ให้มีประสิทธิภาพ และสิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยวได้รับการให้ความสำคัญ ดังนั้นแนวทางในการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทั้ง 5 กลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ส่งเสริมความรู้ และทักษะในการสร้างอาชีพเสริม เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องประดับ และอาหารพื้นถิ่น

3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งมีประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ 1) ข้อมูลด้านมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวมีคุณภาพ 2) การเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมชุมชนผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ 3) การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ของทั้ง 5 กลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้

3.1 จัดการข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว เช่น การรวบรวมภาพถ่ายและข้อมูลเกี่ยวกับภาพชุมชน การรวบรวมร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และภาพถ่ายกิจกรรม พิธีกรรม และสภาพความเป็นอยู่ ชูประเด็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นของแต่ละกลุ่มและสอดคล้องกับบริบทชุมชน พยายามให้เกิดความแตกต่างเพื่อสร้างทางเลือกให้นักท่องเที่ยวมากขึ้น

3.2 พัฒนากลไกความหมายท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น ประวัติชุมชน สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นวิธีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือนและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่สมาชิกในชุมชนที่สามารถบอกต่อเรื่องราวของชุมชนตัวเองให้แก่บุคคลภายนอกได้รับรู้

3.3 ยกระดับการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย ตามรูปแบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ 5 ประการ (5CM-MODEL) ได้แก่ 1) การจัดการชุมชนเชิงสร้างสรรค์ 2) การจัดการเรื่องราวเชิงสร้างสรรค์ 3) การจัดการกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ 4) การจัดการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ และ 5) การจัดการผลกระทบเชิงสร้างสรรค์

4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ซึ่งมีประเด็นที่ควรพัฒนา คือ ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ ดังนั้นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ของทั้ง 5 กลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้

4.1 การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มทัศนียภาพด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจตั้งแต่เริ่มเส้นทางเข้ามาเยือนอำเภอนบพิตำ เช่น ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ สองข้างทางเพื่อเน้นความสวยงามและการจัดระเบียบบ้านเรือนและที่พักอาศัยให้น่ามอง

4.2 สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว

5. ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งแบ่งเป็น 2 หมวด คือ 1) หมวดคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ประเด็นที่ควรพัฒนา คือ การให้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ ในขณะที่ยังขาดการเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัย ประเด็นที่ควรพัฒนา คือ เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัย และการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของทั้ง 5 กลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้

5.1 หมวดคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวก

- พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ ความสะดวก สบาย ของถนน การมีป้ายเพื่อบอกจุดสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
- ควรมีข้อตกลงร่วมกันจากกลุ่มเพื่อมอบหมายบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่ม และมีตัวแทนหรือผู้รับผิดชอบรองในแต่ละฝ่ายเพื่อให้สามารถทำหน้าที่แทนกันได้ ในกรณีที่ผู้นำกลุ่มไม่อยู่หรือติดภารกิจ
- พัฒนาบุคลากรในกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ โดยการจัดกิจกรรมอบรมหรือให้ความรู้แก่ชุมชนที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

- อบรมผู้ประกอบการให้เป็นนักบริการและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

5.2 หมวดการเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัย

- แสดงป้ายหรือสัญลักษณ์เพื่อการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะทำให้จำนวนการสูญเสียหรืออันตรายที่เกิดจากการท่องเที่ยวลดน้อยลง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่เน้นไปทางด้านการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ซึ่งอาจจะมีบางจุดที่อาจเป็นอันตรายแก่นักท่องเที่ยว
- สร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของที่พักให้แก่นักท่องเที่ยว จะเป็นจุดเด่นให้นักท่องเที่ยวได้เลือกที่พักในชุมชน และเป็นการอำนวยความสะดวก สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่มีจุดเสี่ยงและจุดอันตรายที่นักท่องเที่ยวต้องระมัดระวังตัวเป็นพิเศษ เช่น ทางขึ้นเขาที่มีความลาดชัน ถ้ามีทางออกแคบหรือหินออกหินย้อยที่ไม่สามารถสังเกตได้ง่ายด้วยตา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนท่องเที่ยวควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมรูปแบบภาคีเครือข่าย สอดคล้องกับ Visadsontornsaku, Na Thaleng, Jittithavorn & Tungbenchaisirikul (2020) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่าชุมชนควรมีการส่งเสริมให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องมีนโยบายสนับสนุนเรื่องการให้ความรู้ด้านการจัดการผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ทำให้ชุมชนจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน และ Manirochana (2017) กล่าวว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาคน และ

ชุมชนให้เกิดความยั่งยืน เช่นเดียวกับ Swangkong & Pasunon (2016) พบว่าการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นมีความจำเป็นต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ นอกจากการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วการบริหารจัดการท่องเที่ยวยังรวมถึงการส่งเสริมกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนได้รับการรับรองจากหน่วยงานรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kullachai (2018) ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวต้องพัฒนาให้ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากขึ้น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การจัดตั้งศูนย์บริการและให้ข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Swangkong (2015) ในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจเพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว คือการที่ชุมชนการท่องเที่ยวมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีป้าย/สัญลักษณ์สื่อความหมาย มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี การส่งเสริมให้ชุมชนมีทักษะความรู้ในการสร้างอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชน หากผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้รับการรับรองจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจซื้อสินค้า

ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ควรมีการเก็บรวบรวม อนุรักษ์ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น ดำเนินการได้โดยการรวบรวมข้อมูล ภาพถ่าย พัฒนานักสื่อความหมายท้องถิ่นเพื่อสื่อสารเรื่องราวของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Intanupat (2020) แนวคิดด้านการเพิ่มขีดความสามารถการท่องเที่ยวชุมชน โดยการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดกันมาของชุมชนอ่างเก็บน้ำลำพอกมี ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ด้วยอำเภอนบพิตำ เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ชุมชนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยรอบให้เหมาะสม โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มทัศนียภาพให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ รวมทั้งการสร้างมุมมองของชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Swangkong (2015) ที่มีแนวคิดว่าการท่องเที่ยวต้องมีการเพิ่มการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามอยู่เสมอและควรเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้น

ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ มุ่งเน้นทางด้านคุณภาพของการบริการ ทั้งการเตรียมความพร้อมเรื่องการเดินทาง ถนน ป้ายบอกทาง ป้ายหรือสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายเกี่ยวกับอันตรายในจุดต่าง ๆ การบริการของบุคลากรในชุมชน ควรมีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีประสิทธิภาพสามารถให้ข้อมูลการท่องเที่ยวในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว และสามารถดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับ Swangkong & Pasunon (2016) มีผลการวัดดัชนีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เกี่ยวกับความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว ต้องมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงลานจอดรถ

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการสร้างภาคีเครือข่ายกันในชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการอย่างประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการในระดับตำบล และระดับอำเภอ ที่ใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน การขอรับรองมาตรฐานต่าง ๆ จากรัฐ เช่น การขอรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว สามารถนำมาเป็นจุดเด่นในการประชาสัมพันธ์กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และการสร้างศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้

2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวซื้อเป็นของฝากหรือของที่ระลึก และยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ในพื้นที่อำเภอนบพิตำมีมรดกทางวัฒนธรรม ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนานักสื่อความหมายท้องถิ่นในการเล่าเรื่องชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวรับรู้ถึงความเป็นมาของชุมชน และนำข้อมูลมาจัดทำฐานข้อมูลใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อยกระดับการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ด้วยพื้นที่อำเภอนบพิตำเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นพื้นฐานแล้วนั้น ประเด็นในการพัฒนาจึงเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในการปรับปรุงภูมิทัศน์ หรือสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวให้น่าเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักท่องเที่ยวแล้วคนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

และ 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แบ่งออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ควรพัฒนาในส่วนของป้ายบอกทาง ปรับปรุงถนนเส้นทางในการเดินทางของนักท่องเที่ยว พัฒนาทักษะการให้บริการของบุคลากรในชุมชน และผู้ประกอบการในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และหมวดการเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัย ควรชี้เจ้าหน้าที่ในการดูแลนักท่องเที่ยวในจุดที่มีความเสี่ยงอันตราย หรือแสดงป้ายสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายแจ้งจุดที่มีอันตรายให้นักท่องเที่ยวทราบ และสร้างความปลอดภัยของที่พักให้นักท่องเที่ยวมั่นใจ

ดังนั้นจากแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพในบริบทของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพตามแนวทางดังกล่าวได้นั้นส่วนสำคัญที่สุดคือ ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในการร่วมกันสร้างและพัฒนาให้กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนและชุมชนมีศักยภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อบริหารจัดการและบริการนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรประสานงานหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การพัฒนาถนน จัดทำป้ายบอกทาง สร้างห้องน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ผู้นำชุมชน และกลุ่มการท่องเที่ยวควรมีการประชุม วางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้มีข้อมูลชุดเดียวกันในการประชาสัมพันธ์

3. กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้ง 5 กลุ่มควรนำแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปปรับใช้เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการพัฒนากลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 5 กลุ่ม เมื่อมีการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากงานวิจัยนี้

2. ควรศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่อำเภอนบพิตำ ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากกลุ่มการท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจาก 5 กลุ่มนี้

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ในการนำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน มาเป็นเกณฑ์ในการหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่จะได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ การบริหารจัดการกลุ่มท่องเที่ยวในชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ดังนั้น ผลการวิจัยนี้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอนบพิตำ มีต้นทุนทางด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติสูง จึงทำให้ไม่มีแนวทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

References

- Committee of National Tourism Policy. (2016). *The Criteria for Thailand's Community-Based Tourism Development*. Bangkok: Committee of National Tourism Policy.
- Intanupat, N. (2020). The Potential of Lam Phok Community in Managing Community-Based Tourism of the Lam Phok Surin Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 39(2), 62–73.
- Jungprawate, P. (2017). Community Needs in Developing Potential for Conservation Tourism Management: A Case Study of Klong Suan 100 Years Old Market, Bang Bo district, Samut Prakan province. *Journal of Thai Hospitality & Tourism*, 12(1), 36–49.
- Manirochana, N. (2017). Community Based Tourism Management. *International Thai Tourism Journal*, 13(2), 25–46.

- Kullachai, K. (2018). Guidelines for Created Tourist Route Linking the Community Based Tourism Network by the Community Participation in the Area of Chao Phraya River Estuary, Samut Prakarn Province. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 21(21), 1–18.
- Nakaray, P., Rodyoo, C., Krisanarom, N., Kuenui, P., Buangam, P. & Sriyom, U. (2019). *Assessment of the Tourism Potential of Nopphitam District Based on Community-Based Tourism Standard* (Report research). Nakhon Si Thammarat: Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.
- Nakhon Si Thammarat Provincial Office of Tourism and Sports, (2018). *Recommended Tourism Activities*. Retrieved May 9, 2019, from https://nakhonsi.mots.go.th/more_news.php?cid=54
- Prasitbureerak, P. (2015). A Study of Breakeven Point for Sustainable Community-Based Tourism, Baan Sanlomjoy Community, Tambon Suthep, Amphur Muang, Chiang Mai. *FEU Academic Review*, 9(1), 81–92.
- Swangkong, K. (2015). An Assessment of Potential's Tourist Attraction Towards Tourist's Perspective: A Case Study of Waterfall's Tourist Area in Saraburi province. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 18(18), 10–25.
- Swangkong, K., & Pasunon, P. (2016). A Study of Index-Based Evaluation of Attraction Site: A case study of Waterfalls in Saraburi province. *Veridian E-Journal*, 9(1), 1157–1172.
- Tancharoen, S. (2017). Community Based Tourism Management and Sustainable Tourism Development of Bangkantaek Community in Samutsongkhram Province. *International Thai Tourism Journal*, 13(2), 1–24.
- Visadsoontornsaku, P., Na Thalang, C., Jittithavorn, C., & Tungbenchasirikul, S. (2020). Potentiality Development Approach for Community-Based Tourism in Nakhon Ratchasima Province. *The Journal of Development Administration Research*, 10(3), 22–33.
- Wongbuangam, B., & Poolsawat, M. (2013). *Potential Assessment of Agro-Tourism awarded by the Philosophy of Sufficiency Economy Project in Bangkok and its Vicinity*. Bangkok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.